

Del jo al nosaltres

Miquel Berga narra el seu descobriment juvenil del Londres dels setanta a 'Una educació', una 'memoir' que reflecteix una certa generació del postfranquisme

Miquel Berga, entre Quim Corominas, a l'esquerra, i Josep Bosch, la setmana passada a la Llibreria 22 MANEL LLADÓ.

“La principal línia de defensa que tinc davant d'aquest llibre és que no va ser idea meva.” Una educació (Univers), la memoir dels anys joves que l'escriptor Miquel Berga va viure, amb intermitències, al Londres dels setanta, en necessita més aviat poca, d'estratègia defensiva, perquè es llegeix quasi xiulant, encara que sigui una d'aquelles cançons juganeres que cap al final es tornen greus i deixen flotant un vers escanyat. Aquest és el llibre que Miquel Berga (Salt, 1952), un català elegantment britànic fins i tot en la contenció, no hauria escrit mai si no hagués estat, com va dir en la presentació a Girona, perquè el llibreter Guillem Terribas li va donar un dia la idea i l'editora Ester Pujol la hi va ficar a dins. Si es va

deixar convèncer, aprengut com és a les exhibicions d'intimitat, és perquè el jo té moltes facetes, i ben conjugat, obre les portes a totes les persones del verb.

Per resoldre “aquesta cosa impúdica de parlar d'un mateix”, deia l'escriptor i professor de literatura anglesa de la Universitat Pompeu Fabra, va enginyar-se una primera frase que admet la possibilitat de ser un altre: “Tenia vint anys i dos números de telèfon”, que tant pot elidir un jo com un ell i que, de fet, ja no és ningú, sinó la veu esvaïda d'un jove que l'home adult rememora amb ironia i pietat. “Vist amb perspectiva, què més podria desitjar que tenir vint anys i el contacte d'uns amics”, va dir Berga, que ha deixat entrar a la seva memòria dels anys londinencs una trentena de personatges, alguns d'inoblidables, com en Llorenç, el gai entranyable que no ha estat a temps de llegir el capítol que li dedica; la majoria, amb noms en clau que els al·ludits poden reconèixer sense dificultat, com el pintor Quim Corominas (“en Bacon”), o l'històric delegat de l'agència Efe a Londres Josep Bosch. Poques vegades un llibre en primera persona diu tan poc d'un mateix i tant dels que l'acompanyen, però per Miquel Berga no hi ha contradicció: “La identitat es forma a còpia de sentir les teves pròpies històries i d'escoltar les que t'expliquen els altres, i no és gens trivial seleccionar els moments que constitueixen el Kairós, el temps significatiu, tal com el concebien els grecs, per tal de dibuixar alguna cosa que t'acabi definint.” Memòria pudorosa, doncs, fins i tot allà on hauria pogut exhibir-se amb orgull, perquè Berga, que insisteix que “aquesta no és la història de ningú que hagi triomfat en res”, es forma com un dels millors especialistes en l'obra de George Orwell en aquests anys juvenils i, de fet, quan va rebre l'encàrrec d'Univers, va fer-se pregar perquè estava enllestint l'assaig Quan la història et crema la mà (Tusquets), en què el confronta amb W.H. Auden.

Organitzat en una obertura, quinze moviments i una coda, Una educació, com va observar Guillem Terribas, està narrat “com si l'autor no hi fos”, com si es conformés a assumir el paper de testimoni “d'una manera de ser jove” que té a veure amb aquella generació del postfranquisme que va trobar a Londres el revers d'una vida que fins llavors no sabien que era tan grisa. Va ser des de l'estranger que Berga va descobrir la “radiografia terrorífica del propi país” que portaven les amigues desvalgudes que hi anaven a avortar, i que va adquirir les primeres nocions de democràcia, procaces i cridaneres, a l'Speaker's Corner de Hide Park. Però avui seria inimaginable que algú pogués viatjar a Londres com ho va fer ell el 1972, de polissó en un avió regular, sense saber ni una

paraula d'anglès i només amb dos números de telèfon a la butxaca. Et podies permetre no reconèixer l'actriu Juli Christie tot i tenir-la al davant, fer d'okupa als pisos dels amics (fins i tot d'alguna d'alcohòlica), robar cada setmana algun llibre de Foyles pensant que no t'enxamparien (fins que ho feien), o ajudar uns col·legues a muntar una empresa de decoració que només va durar el temps d'assecar-se la primera capa de pintura. Una educació, al capdavant, reflecteix el pas de la innocència a l'experiència, un llibre de creixement que arriba justet a les 125 pàgines per narrar amb intel·ligència i humor uns episodis que, en altres mans, com va dir Ester Pujol, n'haurien necessitat set-centes.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 20-12-2021, Pàgina 34

-El Punt Avui. Nacional 20-12-2021, Pàgina 24

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2073712-del-jo-al-nosaltres.html>